

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 1264/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Baran
-----------------	-------------------

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2023 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Prokury Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego we W.

przeciwko L. D. i E. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 1 października 2020 r., sygn. akt I C 353/20

1. **zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III, nadając mu następującą treść:**

„III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu radcy prawnemu G. D. wynagrodzenie za udział w sprawie w charakterze kuratora nieznanych z miejsca pobytu pozwanych w kwocie 2658,80 zł (dwa tysiące sześćset pięćdziesiąt osiem złotych osiemdziesiąt groszy), w tym 496,80 zł tytułem podatku od towarów i usług.”;

2. **w pozostałym zakresie apelację oddala;**

3. **zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz strony powodowej kwotę 4050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**

4. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu radcy prawnemu G. D. wynagrodzenie za udział w postępowaniu apelacyjnym w charakterze kuratora nieznanych z miejsca pobytu pozwanych w kwocie 1992,60 zł (tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąt dwa złote sześćdziesiąt groszy), w tym 372,60 zł tytułem podatku od towarów i usług.**

Sygn. akt I ACa 1264/20

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 12 stycznia 2023 r. w zakresie rozstrzygnięcia o wynagrodzeniu kuratora za obie instancje oraz w zakresie punktu 3 wyroku Sądu Apelacyjnego.

Wyrokiem z dnia 1 października 2020 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu zasądza od pozwanych L. D. i E. G. solidarnie na rzecz powoda Prokury Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego we W. kwotę 150 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 lipca 2019 r. do dnia zapłaty, zastrzegając pozwanym prawo do powoływania się na odpowiedzialność ograniczoną do sumy uzyskanej z egzekucyjnej sprzedaży nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) i zdeponowanej na rachunku depozytowym Ministra Finansów zgodnie z planami podziału sumy uzyskanej z egzekucji zatwierdzonymi postanowieniem Sądu Rejonowego w N.z 28 maja 2015 r., sygn. (...),

Sąd Okręgowy uznał żądanie pozwu za zasadne wobec istnienia w przeszłości hipoteki obciążającej należącą do pozwanych nieruchomość. Hipoteka zabezpieczała wierzytelność nabytą przez powoda od banku a pozwani jako dłużnicy rzeczowi stali się dłużnikami banku. W drodze kolejnych umów o przeniesieniu wierzytelności ostatecznie powód stał się wierzycielem osobistym spółki (...), a skoro nabył wierzytelność zabezpieczoną hipotecznie na nieruchomości pozwanych, przysługiwało mu prawo zaspokojenia się z tej nieruchomości. Wobec przeniesienia wierzytelności banku wobec spółki (...) doszło już po wygaśnięciu hipoteki, powód musi uzyskać obecnie tytuł wykonawczy, by starać się o wypłatę z depozytu złożonej tam w miejsce wygasłej hipoteki kwoty.

Sąd zasądził nadto od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 17 200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i przyznał radcy prawnemu G. D. wynagrodzenie za występowanie w sprawie w charakterze kuratora procesowego pozwanych w kwocie 2 160 zł. Odnośnie tego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, że wysokość wynagrodzenia kuratora odpowiada kwocie stanowiącej 40% wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym – stosownie do treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r.

Apelację od powyższego wyroku wniósł imieniem pozwanych kurator, ustanowiony przez Sąd Okręgowy.

W apelacji zarzucono:

- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę dowodów w postaci wymienionych w apelacji umów i uznanie, że środki uzyskane z tych kredytów zostały przeznaczone na finansowanie umów leasingowych pomiędzy spółką (...) a pozwanymi,

- naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 69 ust. 1 w zw. z art. 75 ust. 1 Ustawy – prawo bankowe w zw. z art. 65 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez ich błędne zastosowanie i uwzględnienie powództwa., podczas gdy powód nie wykazał, by nabyte przez niego wobec pozwanych wierzytelności były zabezpieczone hipoteką ustanowioną na zabezpieczenie kredytu,

- punktu 2.1. umowy z 16.04.2018 r. o przelew wierzytelności poprzez jego błędną interpretację ,

- § 1 ust. 3 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 9.3.2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w związku z § 2 pkt 6 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy nakład pracy, stopień zawiłości sprawy oraz wartość przedmiotu sporu uzasadniają przyznanie kuratorowi wynagrodzenia w pełnej stawce należnej radcy prawnemu ustanowionemu z wyboru,

- art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, 32 ust. 1 zd. 2 i art. 92 ust. 1 Konstytucji RP poprzez przyznanie wynagrodzenia należnego kuratorowi pozwanych bez [powiększenia go o kwotę podatku od towarów i usług.

Apelujący wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa, zmianę punktu III poprzez przyznanie kuratorowi wynagrodzenia w pełnej stawce minimalnej należnej radcy prawnemu ustanowionemu z wyboru, powiększonej o

podatek od towarów i usług oraz przyznanie wynagrodzenia za postępowanie odwoławcze w pełnej stawce minimalnej należnej radcy prawnemu z wyboru, powiększonej o podatek od towarów i usług.

W odniesieniu do wniosków dotyczących wynagrodzenia kuratora apelujący podniósł, że działania kuratora będącego radcą prawnym nie różnią się od działań, jakie podjąłby, gdyby występował w roli pełnomocnika będącego radcą prawnym. Nie ma zatem podstaw do przyznania kuratorowi będącemu radcą prawnym wynagrodzenia w stawce mniejszej, niż stawka radcy prawnego z wyboru. Wynagrodzenie to winno być powiększone o kwotę podatku od towarów i usług, tak jak to ma miejsce w odniesieniu do radców prawnych i adwokatów ustanowionych z urzędu, biegłych sądowych, tłumaczy przysięgłych, mediatorów, kuratorów ustanowionych na podstawie art. 42 k.c. w zw. z art. 603⁽⁴⁾ § 3 k.p.c. i kuratorów, którzy są podatnikami tego podatku w sprawach cywilnych wszczętych i niezakończonych przed dniem 15 marca 2018 r. Apelujący podniósł, że rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 9.3.2018 r. w zakresie, w jakim nie przewiduje podwyższenia wynagrodzenia kuratora o podatek od towarów i usług jest niezgodne z wymienionymi wyżej przepisami Konstytucji RP, naruszając zasadę równości oraz zasadę ochrony własności i innych praw majątkowych w postaci wynagrodzenia za wykonaną pracę. Brak podwyższenia wynagrodzenia o wspomniany podatek powoduje, że będzie ono niższe o aż o 23%. Jest to sprzeczne z zasadą neutralności podatku VAT, który – wobec zarzucanej wadliwości regulacji – będzie bardzo odczuwalny dla finansów przedsiębiorstwa, powodując zmniejszenie wynagrodzenia o blisko 1/4. Zasada neutralności podatku VAT jest realizowana w stosunku do innych uczestników postępowań, wymienionych wcześniej i brak jest przyczyn, dla których nie miałyby znaleźć zastosowania wobec kuratorów ustanowionych w myśl rozporządzenia z 9.3.2018 r.

W kolejnym piśmie procesowym, stanowiącym uzupełnienie apelacji apelujący podniósł zawył charakter sprawy jako uzasadniający przyznanie wynagrodzenia w pełnej stawce minimalnej, przysługującej radcy prawnemu.

Sąd Apelacyjny w Krakowie przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy w Nowym Sączu i – dzieląc również ocenę prawną żądania pozwu - wyrokiem z dnia 12 stycznia 2023 r. na zasadzie art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanych w zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia w punktach I i II zaskarżonego wyroku.

Za zasadne uznał natomiast Sąd Apelacyjny żądanie w zakresie zmiany kwoty wynagrodzenia kuratora, zawartego w punkcie III zaskarżonego wyroku.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wynagrodzenie to, obliczone na podstawie rozp. Ministra Sprawiedliwości z 9.3.2018 r. winno być podwyższone o kwotę podatku od towarów i usług. W poprzednio obowiązującym stanie prawnym, regulowanym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 13.11.2013 r. tak właśnie uregulowana była ta kwestia. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5.11.2021 r. (III CZP 68/20), odstąpienie od regulacji z 2013 r. uzasadniane było uregulowaniem tej kwestii w Kodeksie postępowania cywilnego poprzez wprowadzenie art. 603⁽⁴⁾, jednakże zakres stosowania tego przepisu budzi wątpliwości w doktrynie z uwagi na jego genezę i umiejscowienie. Pojawiają się zatem dwa stanowiska: pierwsze – że zasady wynagrodzenia kuratorów procesowych określają odrębne przepisy, w tym rozp. Min. Spraw. z 9.3.2018 r. i brak podstaw do podwyższania wynagrodzenia kuratora o wspomniany podatek, drugie – że art. 603⁽⁴⁾ § 3 k.p.c. stosuje się per analogiam. W ocenie Sądu Najwyższego – którą Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela – podzielić należy drugi pogląd. Wyżej wymieniony przepis w § 1 wyraża ogólną regułę co do tego, że kuratorowi przysługuje wynagrodzenie, zaś w § 3 wprowadza regułę, nakazującą podwyższenie wynagrodzenia tych kuratorów, którzy są podatnikami obowiązany do rozliczania podatku od towarów i usług – co należy uznać za zasadę w stosunku do wszystkich rodzajów kurateli. Brak uregulowania dotyczącego podwyższenia o podatek wynagrodzenia kuratorów procesowych należy uznać za lukę prawną, którą w/w przepis wypełnia per analogiam. Nie ma bowiem uzasadnienia dla – w istocie - pomniejszenia wynagrodzenia kuratora procesowego. Prowadziłoby to do naruszenia zasady równości wobec prawa. Z przyjęciem takiego rozwiązania przemawia także – podkreślona przez Sąd Najwyższy w cytowanym orzeczeniu – publicznoprawna natura stosunku prawnego między sądem a kuratorem, podobnie jak w wypadku pełnomocnika z urzędu, którego wynagrodzenie jest powiększane o podatek od towarów i usług.

Stanowisko takie jak powyżej przyjęte zostało także w orzecznictwie sądów powszechnych i w innych orzeczeniach Sądu Najwyższego (m.in. uzasadnienie uchwały III CZP 37/22 z dnia 21.1.2022 r. post. I CSK 1556/22, wyrok SO w Szczecinie sygn. VIII GC 71/22).

Nie znajduje natomiast Sąd Apelacyjny podstaw do przyznania w przypadku kuratora procesowego wynagrodzenia według stawki minimalnej dla radcy prawnego. Rozporządzenie z dnia 9.3.2018 r. w sposób nie budzący wątpliwości określa maksymalną wysokość wynagrodzenia, jaka ma być przyznana kuratorowi (40% wynagrodzenia). Podnoszone w apelacji zawilość sprawy, zakres i stopień staranności kuratora nie uzasadniają w niniejszej sprawie podwyższenia wynagrodzenia (co mogłoby być rozważane na podstawie § 1 ust. 3 Rozporządzenia), bowiem sprawa nie ma cech, o których mowa w tym przepisie. Nadto argumentacja o zawilości sprawy, nakładzie pracy i wartości przedmiotu sporu ma inny charakter, niż argumentacja dotycząca braku podstaw do różnicowania wynagrodzenia kuratora będącego radcą prawnym od wynagrodzenia radcy prawnego ustanowionego z wyboru. Pierwszy przypadek – gdyby zachodził – byłby uzasadnieniem do ustalenia wyższej kwoty wynagrodzenia (jak w § 1 ust. 3 Rozporządzenia, z ograniczeniem do wysokości stawki minimalnej), drugi zaś w intencji apelującego prowadzić miałby do zrównania wynagrodzeń kuratorów i radców prawnych ustanowionych z wyboru – do czego w opinii Sądu Apelacyjnego nie ma podstaw wobec osobnej regulacji w cytowanym Rozporządzeniu.

Nadto dostrzec należy, że Sąd Okręgowy nie wskazał w punkcie III swojego wyroku, z których środków wynagrodzenie to winno być przyznane – tę kwestię należało sprecyzować poprzez wskazanie, że wynagrodzenie jest przyznane od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu.

Należało zatem na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. zmienić rozstrzygnięcie zawarte w punkcie III wyroku Sądu Okręgowego poprzez nadanie mu nowego brzmienia, w tym wskazanie podmiotu, od którego przyznawane jest wynagrodzenie i zmianę wysokości tego wynagrodzenia na skutek doliczenia doń podatku od towarów i usług w wysokości 23 % od kwoty 2160 zł. Ta kwota to 40% minimalnego wynagrodzenia radcy prawnego przy wskazanej wartości przedmiotu sporu (40% z kwoty 5 400 zł = 2 160 zł). Podatek od towarów i usług wynosi zatem 496,80 zł, tym samym kwota wynagrodzenia kuratora brutto to 2 658,80 zł.

Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 4 wyroku Sądu Apelacyjnego w przedmiocie wynagrodzenia kuratora dla pozwanych w postępowaniu apelacyjnym oparte zostało o powyższe zasady, tj. stawki określonej w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 9.3.2018 r. i powiększenia wyliczonej kwoty o podatek od towarów i usług. Wynagrodzenie netto wynosi 1620 zł (75% z kwoty 2160 zł za postępowanie apelacyjne), kwota podatku to 376,60 zł, zatem wynagrodzenie brutto to 1992,60 zł.

Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 3 wyroku Sądu Apelacyjnego zapadło na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Pozwani przegrali proces w instancji odwoławczej, strona powodowa w odpowiedzi na apelację żądała zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego. Stosownie do wartości przedmiotu zaskarżenia na rzecz strony powodowej reprezentowanej przez adwokata należało zasądzić kwotę 4 050 zł zgodnie z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.